

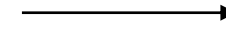
Velký rozkol:

Průsečík nešťastných náhod nebo poznaná nutnost?

Vzdálený prolog:

Mikuláš I.
(858–867)

- Mikuláš I. prosazoval svrchovanou autoritu svatopetrského stolce
- Dostal se do sporu s císařem Ludvíkem II. i s remešským biskupem Hincmarem
- Závažné byly neshody s patriarchou Fotiem
- Mikuláš žádal svrchovanost papeže nad všemi církevními hodnostáři
- Byl proto Fotiem obžalován z hereze: Poprvé se objevila výtka tzv. filioque v praxi západní církve
- Spor o Bulharsko (papež nabídl Borisovi arcibiskupa)
- Působení Konstantina s Metodějem na Moravě
- Neshody ustaly (nebyly však vyřešeny!) spolu se smrtí papeže Mikuláše I.

Formule zní: “...
*(Credo) et in Spiritum
Sanctum, Dominum et
Vivificantem, qui ex
Patre (Filioque)
procedit, et cum Patre
et Filio simul adoratur
et conglorificatur, et
locutus est per
prophetas ...“*

Překlad:

“... *Věřím v Ducha
Svatého, Pána a dárce
života, který z Otce (i
Syna) vychází, s Otcem
i Synem je zároveň
uctíván a oslavován a
mluvil ústy proroků
...“*

Jindřich III.

(1038–1056)

Poslední z charismatických císařů

1002–1046

- Po smrti Oty III. (1002) oslaben přímý vliv císařské moci na italské půdě

- Sílicí hlas římských patricijských rodů Tusculů a Crescentiů

Tusculští papežové:

Benedikt VIII. (1012–1024)

Jan IX. (1024–1032)

Benedikt IX. (1032–1044)

1044–1045

- Nepokoje v Římě, dosazen Silvestr III.

1045

- Benedikt IX. nechal Silvestra III. vyhnat

- Poté prodal úřad Řehořovi VI., ale zároveň odmítl odstoupit

Schizma

Benedikt IX., Silvestr III., Řehoř VI.

1046 Synoda v Sutri:

- Vrchol teokratického pojetí císařské moci

Jindřichova římská jízda:

- Říjen: Synoda v Pavii

Odsouzeno prodávání církevních úřadů

- Prosinec: Synoda v Sutri

- Volba Suidgera z Bamberku

(Kliment II.)

Codex Caesareus

- Korunovace Jindřicha III. a jeho ženy Agnes

- Nápís kolem mandorly s trůnícím Kristem:

„*Per me regnantes, vivant Heinricus et Agnes*“

(Skrze mne vládnou Jindřich a Agnes, necht' žijí)

Reformní papežové:

Kliment II. (1046–1047)

Damasus (1048)

Benedikt IX. (1047–1048)

Lev IX. (1049–1053)

Stabilizována kurie

7 biskupů

28 kněží

18 jáhnů

Okruh spolupracovníků

Humbert ze Silva Candida

Fridrich Lotrinský (Alexandr II.)

Hildebrand (Řehoř VII.)

Svolávání pravidelných synod

„Normanská“ otázka

- Lev IX. uzavřel spojení s
císařem Konstantinem IX.
(1042–1055)

- V bitvě u Civitate 18. června
1053 byl Lev IX. poražen a zajat

Byzanc v předvečer roztržky

- Byzantská říše čelila narůstajícím problémům

1042

Vzpouza velitele italské armády Georgia Maniakese

1045

Obsazení Arménie

1047

Povstání v Thrákii, obnažena balkánská hranice

1049

Mír se seldžuckými Turky

1053

Z finančních důvodů rozpuštěna arménská armáda

- Narůstající vliv patriarchy Michala (Kerularios):

Spor o církevní správu jižní Itálie

1052

Jihoitalské kostely podřízeny papeži

V odvetu uzavřeny latinské kostely v Konstantinopoli

- 1054:

16. července

Exkomunikace patriarchy Michala

20. řervence

Exkomunikace římských legátů

Boj o investituru 1075–1122

Úvod do terminologie

- Investitura
- Spirituália
- Temporália
- Říšská církev
(Reichskirche)
- „**Clunyjské svobody**“
- Imunita samosprávní
- Imunita soudní
- Imunita majetková
- Možnost odvolat se ke
svatému Petru

**Řehoř VII.
(1073–1085)**

1047/1073
Hildebrand (kardinál)
1073
zvolen lidem, jeho volba byla
rádci Jindřicha IV. zpochybněna
1075
Dictatus papae (27 tezí)
Exkomunikace Jindřicha IV.
1077
Canossa
1080
Druhá exkomunikace
1084
Římská jízda, Řehoř pod
ochranou Normanů
1085
Smrt v Salernu

Na cestě ke Canosse

1065
Jindřich IV. prohlášen za dospělého
1070
Spor s Otou z Northeimu
1073–1075
Saské války
1076
Exkomunikace Jindřicha IV.
1077
Pouť do Canossy (smír s papežem)

Část knížat odepřela poslušnost
Volba proti-krále

Rudolf Švábský
(1077–1080)

Heřman ze Salmu
(1081–1088)

Konkordát wormský

23. září 1122

*(Pactum Calixtinum sive
Heinricianum)*

**„Teritorializace“
římsko-německé
říše**

1122

Potvrzen na dvorském sjezdu
v Bamberku

1123

Kalixt II. jej nechal schválit
Prvním lateránským koncilem

Základní pravidlo:

Na území severně od Alp císař
nejprve propůjčil temporália,
poté papež udělil spirituália

Na území jižně od Alp papež
nejprve propůjčil spirituália,
poté císař udělil temporália